



KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 44

(Prot. Nr.21, 2.§)

2010.gada 4.jūnijā

Par lietas neierosināšanu

Par Konkurences likuma 15.panta otrās daļas un 11.panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu k/s “Baltijas dārzeni” darbībās.

2010.gada 5.maijā Konkurences padome saņēma J.A., (*), iesniegumu (turpmāk – iesniegums), kurā informē, ka kooperatīvā sabiedrība „Baltijas dārzeni” ar savām darbībām iespējams pārkāpj šādas Konkurences likuma normas:

1) Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēts, ka tirgus dalībnieku apvienošanās ir divu vai vairāku neatkarīgu tirgus dalībnieku apvienošanās, lai kļūtu par vienu tirgus dalībnieku (saplūšana). Par šādu rīcību, atbilstoši Konkurences likuma 15.panta otrajai daļai, tirgus dalībniekiem ir pienākums pirms apvienošanās sniegt Konkurences padomei ziņojumu, kas, iepazīstoties ar Konkurences padomes mājas lapā pieejamo informāciju, nav darīts un tādēļ, saskaņā ar Konkurences likuma trešo daļu, šāda apvienošanās ir nelikumīga.

2) k/s „Baltijas dārzeni” darbību rezultātā tiek kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence Latvijas teritorijā, jo faktiski, paredzot, ka 80% saražotās produkcijas tiek realizēta caur kooperatīvo sabiedrību, šī sabiedrība kā ievērojams tirgus dalībnieks var diktēt cenu personām, kuras vēlas iegādāties Latvijā ražotu produkciju.

3) k/s „Baltijas dārzeni” biedri iesniedz kooperatīvajai sabiedrībai saimnieciskās darbības īstenošanā būtisku informāciju – saimnieciskās darbības pārskatus. Savukārt, atbilstoši 2009.gada 20.marta kārtējā biedru kopsapulcē pieņemtajam lēmumam (skat. 20.03.2009. kopsapulces protokola 8.3.punktu), apstiprināts, ka „visiem kooperatīvās sabiedrības biedriem vienu reizi mēnesī savstarpēji jāapmainās ar informāciju par debitoriem un kreditoriem”. Tādējādi, piemēram, citi tirgus dalībnieki, kas nav k/s „Baltijas dārzeni” tiek nostādīti nevienlīdzīgā situācijā, jo viņiem šādas informācijas nav.

Nemot vērā iepriekš minēto, iesniegumā tiek lūgts uzsākt iespējamā Konkurences likuma pārkāpuma izpēti.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 23.panta trešās daļas 1.punktu, kurš nosaka, ka „*Konkurences padome pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē ietvertu informāciju, ja nepieciešams, iegūst papildu informāciju*”, Konkurences padome iesnieguma izpēti laikā ieguva informāciju no LR Uzņēmumu reģistra, Zemkopības ministrijas un vairākiem tirgus dalībniekiem, kas darbojas augļu un dārzeņu tirgū. Konkurences padomes amatpersonas pie k/s „Baltijas Dārzeni” veica Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzētās procesuālās darbības (turpmāk – apmeklējums).

Izvērtējot iesniegumā ietvertu un papildus iegūtu informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Iegūtā informācija par k/s „Baltijas Dārzeni”

1.1. Saskaņā ar k/s „Baltijas dārzeni” sniegto informāciju uz 28.05.2010. šajā kooperatīvā biedri ir: (*).

Dalība kooperatīvā ir katra biedra brīvprātīga izvēle.

1.2. 2010.gada 11.maijā apmeklējuma laikā notika tikšanās ar k/s „Baltijas dārzeni” direktoru un komercdirektori, kuras laikā tika iegūta šāda papildu informācija:

Kooperatīvs izveidots, lai: ražotāji stabilizētu ražošanas apjomus; cenas; samazinātu ražošanas pašizmaksas, attīstītu sabalansētāku piedāvājumu tirgū; veicinātu pārdošanas apjomu pieaugumu; palielinātu tirgus varu attiecībā pret mazumtirgotājiem, kā arī nākotnē skatītos uz eksportu.

Šāds kooperatīva izveidošanas mērķis ir saskaņā ar Padomes regulu (EK) Nr.1234/2007 (2007.gada 22.oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem („Vienotā TKO regula”).

Saskaņā ar minētās regulas 122.panta C apakšpunktu „*Dalībvalstis atzīst ražotāju organizācijas, kas izveidotas nolūkam, kas jo īpaši var aptvert vai – attiecībā uz augļu un dārzeņu nozari – aptvert šādus mērķus: i)nodrošināt, lai ražošanu plānotu un pielāgotu pieprasījumam, jo īpaši kvalitātes un kvantitātes ziņā; ii)koncentrēt piedāvājumu un organizācijas biedru saražoto produktu laišanu tirgū; iii)optimizēt ražošanas izmaksas un stabilizēt ražotāju cenas*”.

K/s „Baltijas dārzeni” direktors papildus uzsvēra, ka, apvienojoties kooperatīvā, zemnieku saimniecības var strādāt operatīvāk, kā arī caur lauku attīstības plānu saņemt Eiropas atbalstu.

(*)

1.3. K/s „Baltijas dārzeni” ir izveidots un darbojas saskaņā ar šādiem normatīvajiem aktiem:

1) Padomes regula (EK) Nr.1234/2007 (2007.gada 22.oktobris), ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem („Vienotā TKO regula”) (turpmāk Regula Nr.1234/2007);

2) Komisijas regula (EK) Nr. 1580/2007 (2007.gada 21. decembris), ar ko nosaka Regulu (EK) Nr. 2200/96, (EK) Nr. 2201/96 un (EK) Nr. 1182/2007 īstenošanas noteikumus augļu un dārzeņu nozarē;

3) Kooperatīvo sabiedrību likums;

4) Ministru kabineta 2008.gada 4.novembra noteikumi Nr.921 „Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju grupu atzīšanu, to darbības nosacījumiem un kontroli, kā arī kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu ražotāju grupām" (turpmāk – MK noteikumi Nr.921).

1.4. K/s „Baltijas dārzeņi” ir dibināts 2005.gadā. K/s „Baltijas dārzeņi” darbojas saskaņā ar statūtiem.

1.5. K/s „Baltijas dārzeņi” ir atzīts par ražotāju grupu.

Lai kooperatīvs varētu tikt atzīts par ražotāju grupu, saskaņā ar MK noteikumu Nr.921 3., 13., 14. un 19.punktu nepieciešams izpildīt šādus kritērijus:

„3. Ražotāju grupa var pretendēt uz atzīšanu, ja tā atbilst šādiem kritērijiem:

3.1. tās pamatdarbība ir ražotāju grupas biedru saražoto produktu realizācija;

3.2. tajā ir apvienojušies tikai Padomes 2007.gada 22.oktobra Regulas (EK) Nr.1234/2007, ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (Vienotā KTO regula) (turpmāk – Regula Nr.1234/2007), 1.pielikuma IX daļā minēto produktu ražotāji, kuru kopskaits nav mazāks par pieci;

3.3. ražotāju grupā katram tās biedram ir viena balss;

3.4. ražotāju grupas biedru realizēto Regulas Nr.1234/2007 1.pielikuma IX daļā minēto produktu kopējā vērtība, kuru realizācijā specializēsies ražotāju grupa (turpmāk – produkti), pēdējo 12 mēnešu laikā pirms atzīšanas plāna iesnieguma iesniegšanas ir vismaz 33 000 latu;

3.5. atzīto produktu vērtība ir lielāka par ražotāju grupas citu realizēto produktu kopējo vērtību;

3.6. tai ir pozitīva naudas plūsma;

3.7. tai nav nodokļu parādu”.

„13. Ražotāju grupa atzīšanas plāna iesniegumā paredz ikgadēju realizēto produktu vērtības pieaugumu šādā apmērā (salīdzinājumā ar ražotāju grupas vai to biedru iepriekšējo darbības gadu):

13.1.1. ne vairāk kā piecu procentu apmērā ražotāju grupas pirmajā darbības gadā;

13.1.2. ne vairāk kā 10 procentu apmērā ražotāju grupas otrajā darbības gadā;

13.1.3. ne vairāk kā 15 procentu apmērā ražotāju grupas trešajā un turpmākajos darbības gados”.

„14. Ražotāju grupas plānotā investīciju kopējā summa nepārsniedz:

14.1.1. pirmajā darbības gadā – biedru iepriekšējā gada realizēto produktu trīskāršu vērtību;

14.1.2. turpmākajos darbības gados – ražotāju grupas iepriekšējā darbības gadā plānoto realizēto produktu trīskāršu vērtību, kurā ir ņemts vērā noteiktais vērtības pieaugums”.

„19. Ražotāju grupas biedri pašu saražotos produktus realizē ar ražotāju grupas starpniecību. Ražotāju grupas biedri ne vairāk kā 25 procentus no saražotajiem produktiem, tai skaitā produktus, kuri savu īpašību dēļ neietilpst ražotāju grupas komerciālajā darbībā, var realizēt paši gala patērētājam vai ar kādas citas, pašu izraudzītas, ražotāju grupas starpniecību”.

Dalība kooperatīvā ir katra biedra brīvprātīga rīcība. Kooperatīvam ir būtiski, lai visi biedri spēj izpildīt saistošajā likumdošanā paredzētos nosacījumus. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.921 ražotāju grupai nav ierobežojums cik biedrus pieņemt, bet biedru kopskaits nedrīkst būt mazāks par 5.

1.6. Cena. (*) Kooperatīvs ir ieinteresēts, lai biedri nerealizētu produkciju zem attiecīgā produkta pašizmaksas. Kooperatīvs darbojas atvērtā tirgū, līdz ar to pakļaujas brīvai konkurencei. (*)

Cena veidojas strukturēti, ņemot vērā izmaksas un piecenojumu (*).

1.7. Loģistika. Kooperatīva biedriem ir iespējams izvēlēties vai nu saražoto produkciju nogādāt pašiem uz kooperatīva centrālo noliktavu vai arī nodot produkciju kooperatīva pārstāvim, kurš ierodas pie biedra un pēc tam norēķināties ar kooperatīvu par šo pakalpojumu.

(*)

1.8. Sadarbība ar mazumtirgotājiem. Līgumus ar mazumtirgotājiem slēdz (*)

1.9. Savstarpējie norēķini. Kooperatīvs ar biedriem par saražoto precī norēķinās (*) dienu laikā. (*)

1.10. Preču zīmes. K/s „Baltijas dārzeņi” visu produkciju marķē norādot, ka ražotājs ir k/s „Baltijas dārzeņi” (*).

1.11. Augļu un dārzeņu sortiments. K/s „Baltijas dārzeņi” ir plašs sortiments: (*).

2. Iesniegumā norādītā Konkurences likuma iespējamā pārkāpuma – nepaziņotas apvienošanās, novērtējums.

Lai izvērtētu, vai tirgus dalībnieku apvienošanās atbilst Konkurences likumā ietvertajam regulējumam un ir atzīstama par tādu, kas paziņojama Konkurences padomei, ir jāizpildās diviem nosacījumiem: 1) darījumam ir jāatbilst kādam no Konkurences likuma 15.panta pirmajā daļā norādītajiem apvienošanās veidiem; 2) darījumam ir jāatbilst kādam no Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā norādītajiem paziņošanas kritērijiem.

Nemot vērā to, ka kooperatīva izveidošana neatbilst nevienam no Konkurences likumā paredzētajiem apvienošanās veidiem, tad iesniegumā norādītais arguments par to, ka kooperatīva izveidošana būtu atzīstama par nelikumīgu apvienošanos, nav pamatots.

3. Iesniegumā norādītā Konkurences likuma iespējamā pārkāpuma – aizliegtā vienošanās attiecībā uz saražotās produkcijas realizāciju, novērtējums.

Regulas Nr.1234/2007 125.a panta pirmās daļas C apakšpunkts nosaka, ka „Augļu un dārzeņu nozares ražotāju organizācijas statūtos tās biedriem ražotājiem jo īpaši nosaka šādas prasības: c) visu attiecīgo produkciju pārdot ar ražotāju organizācijas starpniecību” un 125.a panta otrās daļas A apakšpunkts nosaka, ka „Ja ražotāju organizācija to atļauj un ja tas atbilst ražotāju organizācijas pieņemtajiem lēmumiem un nosacījumiem, neatkarīgi no 1.punkta c) apakšpunkta biedri ražotāji drīkst: a) pārdot ne vairāk kā noteiktu daļu savas produkcijas un/ vai produktus tieši saimniecībās un/ vai ārpus tām patērētājiem personīgām vajadzībām; šo daļu nosaka dalībvalsts ne mazāk kā 10% apjomā”.

Savukārt MK noteikumu Nr.921 II.nodaļas 19.punkts nosaka, ka „Ražotāju grupas biedri pašu saražotos produktus realizē ar ražotāju grupas starpniecību. Ražotāju grupas biedri ne vairāk kā 25 procentus no saražotajiem produktiem, tai skaitā produktus, kuri savu īpašību dēļ neietilpst ražotāju grupas komerciālajā darbībā, var realizēt gala patērētājiem vai ar kādas citas, pašu izraudzītas ražotāju grupas starpniecību.”

Līdz ar to Konkurences padome secina, ka J.A. iesniegumā norādītais k/s „Baltijas dārzeni” iespējamais Konkurences likuma pārkāpums, kas izpaužas kā aizliegta vienošanās, tāpēc, ka: 1) biedri vienojās par produkcijas realizācijas apjomu; 2) biedriem 80% no savas saražotās produkcijas jārealizē caur kooperatīvu, uzskatāms par nepamatotu, jo k/s „Baltijas dārzeni” statūtos minētais ierobežojums ir saskaņā ar Regulu Nr.1234/2007 un MK noteikumiem Nr.921 „Noteikumi par augļu un dārzeņu ražotāju grupu atzīšanu, to darbības nosacījumiem un kontroli, kā arī kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu ražotāju grupām”.

4. Iesniegumā tajā skaitā bija norādīts, ka kooperatīva biedri iesniedz kooperatīvam saimnieciskās darbības pārskatus, kā arī vienu reizi mēnesī apmainās ar informāciju par debitoriem un kreditoriem; tādējādi, piemēram, citi

tirgus dalībnieki, kas nav k/s „Baltijas dārzeni biedri” tiek nostādīti nevienlīdzīgā situācijā.

MK noteikumu Nr.921 3.5. un 3.6.apakšpunkti paredz, ka: „*Ražotāju grupa var pretendēt uz atzīšanu, ja tā atbilst šādiem kritērijiem: tai ir pozitīva naudas plūsma; tai nav nodokļu parādu*”. Līdz ar to kooperatīva biedriem ir nepieciešams iesniegt saimnieciskās darbības pārskatus, kā arī apmainīties ar informāciju par debitoriem un kreditoriem. Dalība kooperatīvā notiek pēc brīvprātības principa, kā arī k/s „Baltijas dārzeni” pārstāvji norādīja, ka labprāt pieņem jaunus biedrus, ja tie spēj izpildīt ražotāju grupai saistošos kritērijus.

Līdz ar to Konkurences padome secina, ka k/s „Baltijas dārzeni” minētās darbības pēc sava mērķa nav kvalificējamās kā tādas, kas ierobežo, kavē vai deformē konkurenci Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas izpratnē, jo saistāmas ar nepieciešamību nodrošināt ražotāja grupas darbības atbilstību normatīvajiem aktiem. No iegūtās informācijas nav arī konstatējams, ka šādu darbības sekas varētu būt konkurences ierobežošana, kavēšana vai deformēšana. Turklāt, kooperatīvā var iestāties jebkurš vai arī veidot pats savu kooperatīvu, tāpēc nav pamatoti uzskatīt, ka tirgus dalībnieki, kas nav k/s „Baltijas dārzeni” biedri, atrodas nelabvēlīgā stāvoklī.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome konstatē, ka kooperatīva izveidošanas mērķis nav konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā. Papildus ir apzināts arī citu svaigu augļu un dārzeņu tirgus lielāko dalībnieku viedokļi (*) par kooperatīvu darbību un to lomu svaigu augļu un dārzeņu realizācijas tirgū. (*).

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 23.panta ceturto *prim* daļu, Konkurences padome

nolēma:

Neierosināt lietu uz J.A. 12.04.2010. iesnieguma pamata par Konkurences likuma 15.panta otrās daļas un 11.panta pirmās daļas pārkāpumu k/s “Baltijas dārzeni” darbībās.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme